

Izvorni naučni rad

UDK 316.774

Ivana STANIĆ (Osijek)

Sveučilište Sjever, Koprivnica

istanic@unin.hr

Izabela MLINAREVI (Osijek)

OŠ Čakovci

izabela.mlinarevic@gmail.com

Ana GLOBOČNIK-ŽUNAC (Osijek)

Sveučilište Sjever, Koprivnica

ana.globocnik.zunac@unin.hr

ZNAČAJ MEDIJSKIH KOMPETENCIJA KAO SMJERNICA ZA POSTIZANJE PREPOZNATLJIVOSTI

Proučavanjem medijskih kompetencija u sustavu obrazovanja uočava se i njezina uloga u radu knjižničara. Primjena IKT-a u sustavu obrazovanja utječe da djelovanje, a samim time i vidljivost stručnih suradnika knjižničara kroz komuniciranje s ciljanim javnostima, daje novu dimenziju imidža koji postaje sve naglašenija komponenta u sustavu obrazovanja. Istraživanje provedeno u ovome radu dodatno će produbiti saznanja o značaju medijskih kompetencija koje potvrđuje stručne suradnike knjižničare kao medijski kompetentne djelatnike, koji osim što su informacijski stručnjaci, pokazuju i iznadprosječne kompetencije korištenja medija za poboljšanje nastavnog procesa i kreiranja pozitivnog imidža. Cilj je ovim radom dati dodatne spoznaje kako bi se moglo pristupiti daljnjem poboljšanju sustava čije promjene su već započete uvođenjem Cjelovite kurikularne reforme.

Ključne riječi: *informacijska i komunikacijska tehnologija, imidž, mediji, medijske kompetencije, stručni suradnici knjižničari*

1. Uvod

Sve raširenija uporaba novih medija prelazi i u područje odgoja i obrazovanja kao jedna od suvremenih metoda poučavanja. Mediji su postali dijelom svakodnevice pojavom radija i radijskih emisija, te su s vremenom prepoznati i od strane odgojno-obrazovnog sustava i u nastavne planove i programe uvršteni u poučavanje putem nastavnog područja medijske kulture. No sve ubrzanijim razvojem informacijske i komunikacijske tehnologije medijski sadržaji koji su se do jučer koristili poprimaju nove oblike, te zadobivaju primjenu u samom nastavnom procesu. Učitelji, nastavnici i stručni suradnici dosad su u svom radu koristili različite medije (poput televizijskih emisija, dokumentarnih i igranih filmova, zvučnih zapisa...) kao nastavno sredstvo u obradi sadržaja različitih nastavnih predmeta. U sklopu predmeta Hrvatski jezik, koji se danas u osnovnoj školi obrađuje po Nastavnom planu za osnovne škole, nalaze se četiri nastavna područja od kojih je jedno i medijska kultura. Na tom se tragu može zaključiti kako nastavni plan i program osposobljava osnovnoškolce za komunikaciju, primanje i vrednovanje medijskih sadržaja putem kazališta, filma, radija, televizije, tiska, stripa i računala¹. Govoreći o srednjoškolskom obrazovanju, obrada medijskih sadržaja šturije je određena te se ogleda u zadaći „poticati zanimanje za jezično, književno, scensko i filmsko stvaranje“² i to kroz izborni program unutar predmetnog područja pod nazivom Književnost, kazalište i medijska kultura putem televizijskih i radijskih emisija i filmova. Sve ovo ukazuje na zaključak da u hrvatskim školama postoji određena razina njegovanja medijske kulture u učenika što vodi do pretpostavke da i sami učitelji, nastavnici i stručni suradnici posjeduju određen stupanj medijske osposobljenosti za poučavanje takvih sadržaja.

Važno je spomenuti i trenutačni, usvojeni prijedlog Nacionalnog kurikuluma nastavnog predmeta Hrvatski jezik³. Predmet je konceptualiziran u tri znanstveno utemeljene i međusobno povezane domene od kojih je jedna i Kultura i mediji koja obuhvaća komunikacijske i prezentacijske sposobnosti: stvaranje medijskih poruka i njihovo odgovorno odašiljanje, kritički odnos prema medijskim porukama, razumijevanje utjecaja medija i njihovih poruka na društvo i pojedinca⁴. Domena je dodatno razrađena u odgojno-obrazovnim

¹ *Nastavni plan i program za osnovnu školu*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Zagreb, 2006, str. 25.

² *Glasnik Ministarstva prosvjete i športa*, Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske, Zagreb, 1996, str. 152.

³ Od školske godine 2018/2019. provodi se u sklopu eksperimentalnog programa „Škola za život“.

⁴ *Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik: prijedlog* [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/1-Predmetni_kurikulum-Hrvatski_jezik.pdf

ishodima učenja za svaki razred osnovne i srednje škole. Iz predloženih ishoda iščitava se tendencija prema razvijanju informacijske i medijske pismenosti u učenika.

No, pretpostavljeni ravnomjeran i cjelovit razvoj učeničkih medijskih kompetencija podrazumijeva posjedovanje istih kompetencija u učitelja, nastavnika i stručnih suradnika kao nositelja odgojno-obrazovne djelatnosti.

2. Mediji u obrazovanju – od medijske kulture preko medijske pismenosti do medijskih kompetencija

Miliša i Šaravanja tvrde⁵ da poučavanje medijskoj kulturi u osnovnoj školi vodi razvoju medijske pismenosti u području filmske i kazališne umjetnosti, ali ne i medijskih kompetencija učenika.

Stoga je vrlo bitno utvrditi kako medijska kultura, prema propisanom nastavnom planu i programu, osposobljava učenike za komunikaciju i vrednovanje medijskih sadržaja, ali ne i kritički odnos prema njima, dok usvojeni Nacionalni kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik u odgojno-obrazovne ishode za srednjoškolsko obrazovanje uvodi i sastavnicu „procjenjuje utjecaj medijskih tekstova na doživljaj stvarnosti i oblikovanje identiteta primatelja“⁶. Iz navedenog je za zaključiti kako nove tendencije u odgojno-obrazovnom sustavu idu u smjeru razvijanja učenikovih medijskih kompetencija.

Dosad su medijske kompetencije promatrane sa strane učeničkih postignuća i ishoda učenja, no što je s učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima, s onima za koje se pretpostavlja da imaju potrebne kompetencije za poučavanje propisanih medijskih sadržaja?

Kad se govori o samom pojmu *medijske kompetencije*, on još nije potpuno definiran. Prema autoru pojma medijske kompetencije D. Baackeu otvorena je rasprava s različitim sadržajima – od afektivnih komponenata do konkretnih radnji – a odnosi se na samoanalizu medijskih sadržaja⁷. Tolić⁸ tvrdi kako se pojmovi *medijska pismenost* i *medijske kompetencije* danas koriste kao sinonimi u smislu da je medijska pismenost uži pojam i odnosi se

⁵ Zlatko Miliša, Marija Šaravanja, *Analiza medijskih sadržaja u čitankama za osnovne škole*, u: *Medianali*, br. 9, 2011, str. 193 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/77880>

⁶ Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik: prijedlog. Nav. dj., str. 34.

⁷ Zlatko Miliša, Mirela Tolić, *Određenje medijske pedagogije s komunikacijskog aspekta*, u: *MediAnali*, br. 4, 2008, str. 126 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <http://hrcak.srce.hr/39350>

⁸ Mirela Tolić, *Medijska kompetencija kao prevencija pri sprječavanju medijske manipulacije u osnovnim školama*, u: *MediAnali*, br. 6, 2009, str. 197 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: <http://hrcak.srce.hr/44549>

na razinu stjecanja vještina vezanih uz neki konkretan medij (kao što su računalna pismenost i digitalna pismenost), dok medijska kompetencija uključuje različite vrste pismenosti: ne samo vještine, nego također znanje, upućenost i sposobnost kritičke analize medijskih poruka, s istovremenim korištenjem medija kao sredstva kreativnog izražavanja.

3. Školski knjižničari u uobičajenom medijskom okruženju

Školska knjižnica kao između ostalog i medijsko središte škole nabavlja, obrađuje, čuva i daje na uporabu knjižnu i neknjižnu građu. Prema članku 12 Standarda za školske knjižnice knjižničnu građu čine:

„tiskovine (knjige, časopisi, novine i sl.)

AV građa (gramofonske ploče, magnetofonske vrpce, dijapozitivi, audiokasete i videokasete, mikrofilmovi, kompakt diskovi)

elektroničke publikacije ili elektronička građa (kompakt diskovi, magnetske vrpce, diskete, baze podataka, on line publikacije)

didaktičke igre (u knjižnici osnovne škole).“⁹

Može se zaključiti kako školski knjižničar u svakodnevnom radu koristi sadržaje na različitim medijima te je obavezan stručno se usavršavati u njihovu korištenju i manipuliranju njihova sadržaja. Ono što školski knjižničari prema Nastavnom planu i programu daju na korištenje za provođenje nastave Hrvatskoga jezika i knjižnično-informacijskog obrazovanja jesu: knjige i ostale tiskane publikacije, radijske i televizijske emisije i filmovi pohranjeni na audio-vizualnoj građi. U novije vrijeme knjižničari svoje korisnike upućuju na elektroničke izvore tako da korisnici sve češće čitaju knjige i časopise u elektroničkom obliku.

4. Školski knjižničar u okruženju novih medija sa svrhom postizanja prepoznatljivosti

Prema Fangu¹⁰ prolazimo kroz šestu informacijsku revoluciju (ili informacijsku autocestu) koja se zasniva na konvergenciji računalnih, satelitskih i vizualnih tehnologija. U tom (suvremenom) dobu kada se govori o medijima posebice se aludira na nove medije podrazumijevajući pri tom kulturološke

⁹ *Standard za školske knjižnice*, u: *Narodne novine* 34/2000 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2000_03_34_698.html

¹⁰ Irving E., *Fang, History of Mass Communication Six Information Revolutions*, Focal Press, Boston, Oxford, Johannesburg, Melbourne, New Delhi, Singapore, 1997, str. XVII [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://mushtaqsehrish.files.wordpress.com/2015/02/six-revolutions.pdf>

objekte koji se koriste uz pomoć digitalne računalne tehnologije za distribuciju informacija. No iako i dalje postoji jasna granica i podjela medija na kategorije poput tiskanih medija, pokretnih slika i zvučnih zapisa, širokopojasnih medija i novih medija, današnja konvergencija medija, odnosno tendencija različitih medija da dijele zajedničku platformu sve više briše granice među njima¹¹. Uz sve navedeno, postavlja se pitanje i knjižničareva snalaženja u okruženju popularne medijske kulture koja počiva na formatu i žanru kao tipu medijskog proizvoda koji se temelji na ponavljanju ključnih elemenata sadržaja i opetovanoj formi¹². Nove vrste medija sve više preusmjeravaju pozornost korisnika s iščitavanja sadržaja na tradicionalnim formatima te je stoga od izrazite važnosti osposobljavanje knjižničara za medijski opismenjeno korištenje novih formi u cilju razvoja kompetencija za rad s medijskim sadržajima.

Promatrajući ovaj fenomen sa stajališta korištenja novih medija za izgrađivanje imidža, razvijanje i održavanje kvalitetnih odnosa s medijima postaje jedan od najvažnijih segmenata svakog strateškog planiranja.¹³ Svaki medij bez obzira na svoj sadržaj ima određene karakteristike i njima utječe na ljude koji ga koriste, bilo da je riječ o govoru, tiskanoj knjizi ili o medijskoj emisiji. Ključna premisa McLuhanova pristupa mediju jest da je sam medij zapravo poruka, što znači da je u ljudskoj komunikaciji, ali i u doživljavanju svijeta i stvarnosti puno važnija sama priroda medija od njegova sadržaja ili načina na koji se medij upotrebljava.¹⁴ Dakle, kvalitetni odnosi s medijima rezultiraju besplatnom nazočnošću s medijima, a time i smanjenjem ukupnih troškova odnosa s javnošću, odnosno promocije u poduzeću. Međutim, ona nam puno ne znači ako nije dio šire strategije i ako nemamo jasan cilj koji želimo ostvariti svojim pojavljivanjem, odnosno jasne poruke koje tim putem želimo uputiti javnosti. Da bismo u tome uspjeli, potrebno je dobro poznavati prirodu medija, njihove dosege i zakonitosti.¹⁵

Nadalje, daje se odgovor na pitanje koja je uloga i značaj školskog knjižničara u odgojno-obrazovnom sustavu.

Stručni suradnici knjižničari neizostavan su dio odgojno-obrazovnog procesa. Rad s učenicima u školskoj knjižnici, prema članku 5 Standarda za školske knjižnice, između ostalog obuhvaća:

¹¹ Anita Papić, Tomislav Jakopiec, Milijana Mičunović, *Informacijske revolucije i širenje komunikacijskih kanala: osvrt na divergenciju i/ili konvergenciju medija*, u: *Libellarium*, br. 1, 2011, str. 84 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <http://hrcak.srce.hr/92395>

¹² Zrinjka Peruško, *Uvod u medije*, Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo, Zagreb, 2011, str. 34.

¹³ Božo Skoko, *Hrvatska – identitet, image i promocija*, Školska knjiga, Zagreb, 2005, str. 207.

¹⁴ Darijo Čerepinko, *Komunikologija: kratki pregled najvažnijih teorija, pojmova i principa*, Veleučilište u Varaždinu, Varaždin, 2012, str. 136.

¹⁵ Božo Skoko, nav. djelo, str. 209.

„uvođenje učenika u temeljne načine pretraživanja i korištenja izvora znanja (informacija) podučavanje informacijskim vještinama pri upotrebi dostupnih znanja.“¹⁶ Drugi relevantan dokument Nastavni plan i program za osnovnu školu navodi: „Suvremena školska knjižnica informacijsko je, medijsko i komunikacijsko središte škole. Kao izvor informacija i znanja prvenstveno je namijenjena učenicima i učiteljima za potrebe redovite nastave, ali je i potpora svim nastavnim i izvannastavnim aktivnostima škole, mjesto okupljanja i provođenja izvannastavnoga i slobodnog vremena.“¹⁷ Ovi izvori upućuju na zaključak kako je školska knjižnica potpora nastavnom procesu te kao središte iz kojeg se šire informacije postaje i promotorom sadržaja na novim medijima. Upravo se zbog toga od školskog knjižničara očekuje osposobljenost u stvaranju i uporabi informacija, kao i u uporabi i procjenjivanju medijskih sadržaja. Informacijska i medijska pismenost¹⁸ stoga postaju neophodne i očekivane u radu školskog knjižničara. No, postavlja se pitanje koliko su školski knjižničari pripremljeni za kompetentan rad u novom medijskom okruženju. Pregledavanjem kurikula studijskih programa hrvatskih sveučilišta uviđa se postojanje smjera/kolegija medijske kulture/pedagogije što upućuje na shvaćanje potrebitosti za ovakvim osposobljavanjem. Također, školski knjižničari i svojim stručnim usavršavanjem stječu dodatne kompetencije kao nadgradnju na one koje su usvojili obrazovanjem. Upravo će se ovim istraživanjem provjeriti medijske

¹⁶ *Standard za školske knjižnice*. Nav. djelo.

¹⁷ *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Nav. djelo, str. 19.

¹⁸ Za Lau i Cortes odnos između informacijske pismenosti ili razvoja informacijskih kompetencija i razvoja sposobnosti korištenja masovnih medija usko je vezan za ciljeve svake od tih sposobnosti. Najveća razlika nalazi se u naglasku koji stavljaju na različite kompetencije koje im je namjera razviti. Kod informacijske pismenosti jedan od naglasaka je na pronalaženje informacije, dok medijska pismenost veći naglasak stavlja na vrednovanje informacije – kod obje se kompetencije u potpunosti očekuje kritična uporaba informacije. Jesus Lau, Jesus Cortes, *Information Skills: Conceptual Convergence between Information and Communication Sciences*, u: *Comunicar Journal*, br. 32, 2009, str. 35 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno na: <https://www.revistacomunicar.com/verpdf.php?numero=32&articulo=32-2009-06&idioma=en>. Lasić-Lazić, Špiranec, Banek tvrde kako su pojedini autori tijekom 1990-ih godina i u prvoj polovici 2000-ih godina nastojali definirati razlike između različitih tipova pismenosti. Pod utjecajem konvergencije medija, različitih informacijskih prostora i informacija samih aktualno je mišljenje o nepostojanju čvrstih granica između pojedinih tipova pismenosti. Stoga se, prema autoricama, primjeren čini UNESCO-ov pristup objedinjavanja i ukrštavanja koncepata medijske i informacijske pismenosti u jedinstven koncept – medijsko-informacijske pismenosti (engl. MIL: Media and information literacy). Jadranka Lasić-Lazić, Sonja Špiranec, Mihaela Banek Zorica, *Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjavanju*, u: *Medijska istraživanja*, br. 1, 2012, str. 131 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=127116

kompetencije stručnih suradnika knjižničara koje su oni stekli svojim formalnim obrazovanjem i cjeloživotnim učenjem.

5. Medijske kompetencije stručnih suradnika knjižničara kao pokazatelj prepoznatljivosti

Pojam medijsko obrazovanje u uporabi je posljednjih pedesetak godina i to u prvom redu u istraživanjima problema obrazovanja pri UNESCO-u. Mediji su u tim istraživanjima razmatrani kroz različite teme, primjerice moć medija promatrana je kao sredstvo za opismenjavanje širokih narodnih masa, uočeno je oklijevanje nastavnika u prihvaćanju televizije kao legitimnog pristupa znanju, a prepoznata je i neophodnost kritičkog razmatranja manipulacije medijima. U žrvnju navedene problematike prvu definiciju medijskog obrazovanja predložio je Međunarodni savjet za film i televiziju 1973. godine ističući pod:

(...) obrazovanjem putem medija studiranje, proučavanje i odgoj uz pomoć modernih sredstava komunikacije i izražavanja, koja postaju sastavni dio specifičnog i autonomnog područja procesa učenja u pedagoškoj teoriji i praksi (...) obraćajući pažnju i na različite načine njihovog korištenja, kao pomoćnih sredstava u nastavi i odgoju, ali i u drugim domenama učenja, sposobnost za kritičko iščitavanje medija.¹⁹

Važnost medijskog opismenjavanja potvrđuje se i na UNESCO-voj konferenciji Odgoj za medije (Media Education), održanoj 1982. godine, kada je prihvaćena deklaracija koju je potpisalo 19 država u kojoj se naglašava važnost medijskog odgoja i traži od razvijenih zemalja da se, izradom sustavnih programa medijskog opismenjavanja na svim razinama, uključe u svjetski projekt odgoja za medije²⁰. Upravo je, dakle, odgovornost hrvatskog obrazovnog sustava medijsko opismenjavanje uvrstiti u svoje kurikulare i time doprinijeti ostvarenju smjernica za preobrazbu i trajno unapređivanje odgoja i obrazovanja kao nositelja razvoja ljudskih potencijala propisanih Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije. Tim recentnim dokumentom promovira se:

„Unutar procesa usvajanja i razvoja osobito nekih skupina ključnih kompetencija nužno je njegovati: kritičko mišljenje, estetsko vrednovanje, odgovornost u odnosu prema sebi, drugima i okolini, timski rad, usmjerenost rješavanju problema, temeljne etičke vrijednosti, vještine

¹⁹ Jelena Maksimović, Jelena Petrović, Jelena Osmanović, *Medijske kompetencije školskih pedagoga u suzbijanju vršnjačkog nasilja*, u: *In medias res: časopis filozofije medija*, br. 6, 2015, str. 913 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/file/223367>

²⁰ Karmen Erjavec, Nada Zgrabljic-Rotar, *Odgoj za medije u školama u svijetu. Hrvatski model medijskog odgoja*, u: *Medijska istraživanja*, br. 1, 2000, str. 89 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na <https://hrcak.srce.hr/23377>

roditeljstva, građanski aktivizam, medijsku, financijsku i potrošačku pismenost i dr.“²¹

Iz priloženog se vidi kako je stručni suradnik knjižničar u informacijskom društvu upućen usvajati ne samo generičke, već i dodatne sposobnosti koje odgovaraju potrebama modernog društva.

U Hrvatskoj se o zastupljenosti (a time i važnosti koja im je pridodana) medijskog opismenjavanja i medijskih kompetencija unutar formalnog obrazovanja može zaključiti iščitavajući izvedbene planove hrvatskih sveučilišta, no zamijećena je i u sklopu samostalnih inicijativa neformalnog obrazovanja, kao i u stručnom usavršavanju učitelja, nastavnika i stručnih suradnika od strane nadležnih ustanova. Proučavajući smjerove i kurikule hrvatskih sveučilišta, doznaje se kako je bavljenje utjecajem medijima donekle zastupljeno. Tako je primjerice Filozofski fakultet u Zagrebu, u izvedbene planove četiriju preddiplomskih studija uvrstio i izborni kolegij Medijska kultura; diplomski sveučilišni studij komunikologije na Hrvatskim studijima nudi kolegij Medijska pedagogija, dok Odjel za kulturologiju Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku sadrži programski smjer Medijska kultura i konačno Filozofski fakultet u Osijeku u sklopu dva dvopredmetna diplomatska studija nudi Medijsku pedagogiju kao izborni kolegij. Medijska kultura/medijska pedagogija kolegij je na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Učiteljskom studiju Sveučilišta u Rijeci, Fakultetu odgojnih i obrazovnih znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru, Odsjeku za učiteljski studij Filozofskog fakulteta u Splitu, Fakultetu odgojnih i obrazovnih znanosti Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Nadalje, kada se govori o neformalnim načinima stjecanja medijskih kompetencija, značajan je projekt „Djeca medija“ nastao na temelju zajedničke inicijative organizatora i polaznika Komunikološke škole Matice hrvatske koju zajednički od 2008. organiziraju Matica hrvatska, Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu i Fakultet političkih znanosti. Ciljevi su projekta nužnost kritičkog sagledavanja medijskih sadržaja, kao i odgoj i obrazovanje djece i mladih o medijima kako bi se razvila njihova svijest o važnosti medija za društvo.

Isto tako, od 2018. godine obilježava se projekt Dani medijske pismenosti u organizaciji Agencije za elektroničke medije i UNICEF-a a pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti i obrazovanja i Ministarstva kulture s ciljem održavanja niza aktivnosti koje obuhvaćaju edukacije i informiranje djece, roditelja, odgojitelja i nastavnika o važnosti medijske pismenosti. Također, prisutan je određeni doprinos ustanova koje podupiru obrazovanje

²¹ *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije*, u: *Narodne novine* 124/2014 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_124_2364.html

(Agencija za odgoj i obrazovanje, CARnet) stručnom usavršavanju odgojno-obrazovnih radnika.

Nedostatak je, svakako, taj što se medijsko opismenjavanje i stjecanje medijskih kompetencija ne provodi sustavno na svim razinama obrazovanja. Stoga bi uvođenje takvog obrazovanja/usavršavanja imalo značajan učinak na odgojno-obrazovni sustav u smjeru oblikovanja kompetencija za aktivno i odgovorno građanstvo hrvatskih učenika, ali i u prethodnom oblikovanju tih kompetencija u nositeljima procesa poučavanja. Osim navedenog u ovom se segmentu posebno naglašava povezanost medijskih kompetencija u svojstvu izgrađivanja imidža kao prekretnice i apriornog značaja u stvaranju prepoznatljivosti među ciljanim javnostima, uključujući sve aktivne i pasivne dionike sustava obrazovanja. Naglašavanje i prepoznavanje važnosti izgrađivanja imidža škole od iznimnog su značaja za budućnost svakog pojedinca, ali i cjelokupnog društva. Prema tome, uočljiv je fenomen identiteta škole kao temelj imidža obrazovnog sustava.²²

5.1. Razmatranja nastanka koncepta medijskih kompetencija

Prema Rodeku²³ empirijska istraživanja učinkovitosti primjene nastavnih medija započela su tridesetih godina prošlog stoljeća, a posebice nakon Drugog svjetskog rata i to primjenom TV-emisija u učenju i nastavi, dok već sedamdesetih godina započinju intenzivnija istraživanja primjene računala u obrazovanju i nastavi.

O medijskoj pismenosti kao strateškom postupku unutar civilnog društva govori Nada Zgrabljic-Rotar²⁴, dok Čizmar i Obrenović²⁵ govore o istraživanju u sklopu projekta Medijska pismenost za 21. stoljeće u kojem istražuju poznavanje medijske pismenosti unutar formalnog i neformalnog obrazovanja u RH s ciljem suradnje i međusektorskog umrežavanja, no niti jedno istraživanje ne govori o medijskim kompetencijama unutar odgojno-obrazovnog sustava.

²² Ivana Stanić, *Uloga ravnatelja u stvaranju imidža na primjeru Republike Hrvatske i Republike Makedonije*, doktorska disertacija, I. Stanić, Osijek, 2017, str. 37.

²³ Stjepan Rodek, *Novi mediji i učinkovitost učenja i nastave*, u: *Školski vjesnik*, br. 1–2, 2007, str. 165 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/82651>

²⁴ Nada Zgrabljic-Rotar, *Mediji – medijska pismenost, medijski sadržaji i medijski utjecaji*, u: Nada Zgrabljic-Rotar, (Ur.), *Medijska pismenost i civilno društvo*, Mediacentar, Sarajevo, 2005, str. 9–45 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: http://www.media.ba/mcsonline/files/shared/medijska_pismenost_rotar.pdf

²⁵ Žarko Čizmar, Nenad Obrenović, *Medijska pismenost u Hrvatskoj: istraživanje u sklopu projekta Media Literacy for 21st Century*, Telecentar, Zagreb, 2013 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: http://telecentar.com.hr/wp-content/uploads/2017/01/istrazivanje_mp.pdf

O medijskim kompetencijama u medijskoj pedagogiji govori Tolić²⁶ te opisuje primjere stranih zemalja i njihovih standarda pri usvajanju medijskih kompetencija od strane učenika. Miliša i Šaravanja²⁷, nadalje, istražuju sadržaje čitanki za osnovne škole u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, odnosno tekstove vezane za medijsku pismenost i medijske kompetencije. Miliša i Milačić²⁸ istražuju ulogu medija u oblikovanju slobodnog vremena mladih te zaključuju kako je, uslijed ovisnosti mladih o medijima, potrebno osposobiti stručnjake iz područja medijske pedagogije te njihov angažman u školskim i izvanškolskim aktivnostima.

Pregled nastanka konstrukta medijskih kompetencija razmatra Livazović te između ostalih izdvaja Baackeovu podjelu koji medijsku kompetenciju veže uz komunikacijsku kompetenciju, pa ih dijeli na: kognitivnu dimenziju koja podrazumijeva analizu sadržaja kojom su dekodiraju simbolizmi medijske poruke; moralnu dimenziju kojom se moralno-etički pristupa medijima; socijalnu dimenziju koja se odnosi na zakonodavno-pravne-društvene utjecaje i aktivnosti; estetsku dimenziju kao kreativnu osnovicu uporabe medija te djelatnu dimenziju koja predmnijeva aktivno sudjelovanje u konzumiranju medijskog sadržaja. Livazović, nakon opširnog izlaganja definicija medijskih kompetencija različitih autora napominje kako je mnoštvo terminoloških određenja idejnog koncepta kompetencije, koje je potrebno dodatno empirijski istražiti, prepreka definiciji medijske kompetencije²⁹.

6. Istraživanje

Ono što se dosad u radu navodilo kao medijske kompetencije, nadalje će se navoditi kao medijske kompetencije u širem smislu jer se anketnim upitnikom pokušalo odrediti medijske kompetencije pomoću petorih varijabli, a to su: razina medijskih kompetencija (u užem smislu), primjena medija u nastavnom procesu, korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima, oblikovanje pozitivnog imidža putem medija i stručno usavršavanje o medijskoj pismenosti. U kontekstu prethodno navedenog, medijske kompetencije u užem smislu odnose se na sposobnost razumijevanja načina na koji mediji funkcioniraju,

²⁶ Mirela Tolić, Nav. dj., str. 195–212.

²⁷ Zlatko Miliša, Marija Šaravanja, Nav. dj., str. 179–196.

²⁸ Zlatko Miliša, Višnja Milačić, *Uloga medija u kreiranju slobodnog vremena mladih*, u: *Riječki teološki časopis*, br. 2, 2010, str. 571–590 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/121846>

²⁹ Goran Livazović, *Dimenzije odnosa medijske i socijalne kompetencije*, u: *Pedagoška istraživanja*, br. 2, 2010, str. 257–262 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/118088>

korištenje medija u nastavnom procesu, kao i sposobnost kritičkog promišljanja medijskih poruka.

Svrha ovog znanstvenog istraživanja dokazati je kako primjena medija u obrazovanju doprinosi unapređenju rada stručnih suradnika knjižničara te ujedno doprinosi poticanju učeničkih postignuća. Stoga bi ovo istraživanje moglo imati značajan učinak na sustav odgoja i obrazovanja.

Za potrebe ovog rada postaviti će se hipoteze sljedećeg sadržaja:

H1: Medijski kompetentni stručni suradnici knjižničari koriste informacijsko-komunikacijsku tehnologiju za pristup medijskim sadržajima.

H2: Medijski kompetentni stručni suradnici knjižničari kreatori su pozitivnog imidža putem medija.

H3: Postoji statistički značajna razlika u procjeni stručnog usavršavanja o medijskoj pismenosti s obzirom na radno mjesto.

Istraživanje o značaju medijskih kompetencija stručnih suradnika knjižničara provedeno je u ožujku 2018. godine. Postupak prikupljanja podataka proveden je anonimnim anketnim listom koji je sadržavao 53 pitanja – od toga 4 sociodemografske karakteristike i 48 čestica zatvorenog tipa s unaprijed ponuđenim odgovorima prema Likertovoj skali.

U obradi podataka koristilo se nekoliko postupaka, a njihov izbor izvršen je na osnovi karaktera pojave te postavljenih zadataka istraživanja. Primijenili su se postupci izračunavanja postotaka te izračunavanja prosječnog i ukupnog ranga, standardna regresijska analiza, testiranje značajnosti razlika ANOVA³⁰ te deskriptivna analiza.

7. Rezultati i rasprava

Od ukupnog uzorka 100 ispitanika stručnih suradnika knjižničara 90 osoba (90%) su žene i 10 (10%) su muškarci. S obzirom na dob ispitanika utvrđeno je 12% ispitanika u dobi do 30 godina, 73% ispitanika u dobi od 31 do 50 godina i 15% ispitanika u dobi iznad 50 godina života. U školama dominiraju stručni suradnici knjižničari s vrlo dugim radnim iskustvom što je vidljivo iz podataka dobivenih pitanjem klasifikacije gdje su istaknuli razred kojem pripadaju. Naime, 16% ispitanika imalo je do 5 godina radnog iskustva, 72% ispitanika je imalo od 6 do 20 godina radnog iskustva i 12% ispitanika je imalo više od 20 godina radnog iskustva. Daljnjom analizom utvrđeno je da je 42% ispitanika zaposleno u urbanim sredinama, dok je 58% ispitanika zaposleno u ruralnim sredinama.

³⁰ ANOVA – engl. analysis of variance.

Tablica 1. Deskriptivni podatci za ispitivane čestice

VARIJABLA	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Raspon
Razina medijskih kompetencija	4,2	0,37	3–5
Primjena medija u nastavnom procesu	4,2	0,52	2,6–5
Korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima	4,5	0,53	2,7–5
Oblikovanje pozitivnog imidža putem medija	4,3	0,57	2,8–5
Stručno usavršavanje o medijskoj pismenosti	3,9	0,56	2,3–5

Iz Tablice 1 vidljivo je da je korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima stručnih suradnika knjižničara iznadprosječno ($M = 4,5$). Sudjelovanje učenika i stručnih suradnika knjižničara u programima lokalne ili nacionalne televizije, radijskih emisija te društvenih mreža pokazalo se iznadprosječno značajnim ($M = 4,3$) za oblikovanje pozitivnog imidža škole.

Stručno usavršavanje od strane AZOO-a³¹, CARNet-a³² i izdavačkih kuća pokazalo se značajnim pokazateljem ($M = 3,9$) koji unapređuje rad stručnih suradnika knjižničara.

³¹ AZOO – Agencija za odgoj i obrazovanje. Djelatnost Agencije je obavljanje stručnih i savjetodavnih poslova u odgoju i obrazovanju. Agencija sudjeluje u praćenju, unapređivanju i razvoju odgoja i obrazovanja na području predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, obrazovanja odraslih te školovanja djece hrvatskih građana u inozemstvu i djece stranih državljana.

³² CARNET – Croatian Academic and Research Network. Hrvatska akademska i istraživačka mreža javna je ustanova koja djeluje u sklopu Ministarstva znanosti i obrazovanja u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija i njihovih primjena u obrazovanju u rasponu od mreža i internetske infrastrukture, preko e-usluga do sigurnosti i korisničke podrške.

**Tablica 2. Deskriptivni podatci za varijablu
medijske kompetencije knjižničara**

R. br.	Čestica	M	Raspon	SD
1.	Znam da se pod pojmom medija uobičajeno označavaju sredstva komunikacije.	4,5	2–5	0,72
2.	Razlikujem različite tipologije medija kao npr. tradicionalne (novine, radio, TV) i nove medije; masovne i društvene medije; tiskane i elektroničke medije; javne i privatne medije itd.	4,7	1–5	0,61
3.	Znam da se pod pojmom novih medija podrazumijevaju mediji koji se koriste digitalnom računalnom tehnologijom za distribuciju informacija.	4,8	4–5	0,39
4.	Znam da su masovni mediji institucije koje zadovoljavaju potrebu društva za javnom komunikacijom u kojoj mogu sudjelovati svi pripadnici društva.	4,3	1–5	0,85
5.	Znam da se pod pojmom konvergencije medija podrazumijeva tendencija različitih medija da dijele zajedničku platformu.	3,7	1–5	1,05
6.	Razlikujem privatne medije od javnih medija.	4,5	2–5	0,66
7.	Znam da na jeziku medija informaciju nazivamo novošću.	4,0	1–5	0,94
8.	Razlikujem informativnu od „uvjeravajuće“ uloge medijskih poruka.	4,5	2–5	0,72
9.	Znam da plaćamo pristup, a ne sadržaj medijskih poruka.	4,5	2–5	0,86
10.	Znam da je reklamiranje putem medija jedan od načina iz kojih se mediji financiraju.	4,8	3–5	0,42
11.	Razumijem različite odnose između medija i korisnika kao što su npr. razmjena, participacija itd.	4,1	1–5	0,85
12.	Razumijem koncept privatnosti i zaštite podataka u kontekstu medija.	4,2	2–5	0,87

13.	Razumijem fenomen medijskog pluralizma i kompeticije.	3,9	1–5	0,97
14.	Znam identificirati skrivene reklamne i marketinške poruke u medijima.	4,3	2–5	0,68
15.	Znam za pravo na anonimnost u medijima.	4,4	1–5	0,79
16.	Koristim pseudonim pri kreiranju vlastitog računa na nekom od medija.	3,5	1–5	1,39
17.	Znam što čini bonton online komunikacije tzv. netiquette putem različitih medija.	4,3	1–5	0,92
18.	Znam da online komunikacija uključuje automatsko prikupljanje i pohranu informacija o korisnicima.	4,6	3–5	0,61
19.	Znam imenovati tijela i ustanove čiji je djelokrug rada povezan s medijima.	3,8	1–5	0,89
20.	Upućen/a sam u zakonsku regulativu povezanu s medijima.	3,2	1–5	1,00
21.	Znam što je intelektualno vlasništvo kao i što čini pravne i ekonomske implikacije koje iz njega proizlaze.	4,2	1–5	0,90
22.	Znam što je sloboda informacija i koja su ljudska prava s time povezana.	4,4	2–5	0,74
23.	Znam da osobe s poteškoćama imaju jednaka prava u izražavanju putem medija.	4,5	2–5	0,71
24.	Znam identificirati osjetljive informacije u medijima.	4,1	1–5	0,71

Iz Tablice 1 i deskriptivnom analizom podataka u Tablici 2 uočena je značajna visoka razina medijskih kompetencija ($M = 4,2$) stručnih suradnika knjižničara. Razvidno je da su rezultati varijabli pozitivni jer su ispitanici prepoznali potrebu poznavanja načina na koji mediji funkcioniraju, kao i važnost kritičkog korištenja medija za unapređenje rada.

Razina medijskih kompetencija stručnih suradnika knjižničara

Tablica 3. Rezultati regresijske analize s razinom medijskih kompetencija kao kriterijem

Razina medijskih kompetencija	
Prediktori	beta (β)
Dob	0,02
Radno iskustvo	-0,01
Radno mjesto	0,02
Stručno usavršavanje o medijskoj pismenosti	0,10
Korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima	-0,03
Primjena medija u nastavnom procesu	0,46*
Oblikovanje pozitivnog imidža putem medija	0,22*
R = .60	
R ² = .36	
F (7,103) =	
8,402	
P < 0,00	

Legenda: beta (β) – beta, standardizirani regresijski koeficijenti, R – koeficijent multiple korelacije, R² – koeficijent multiple determinacije

Primjena medija u nastavnom procesu i oblikovanje pozitivnog imidža putem medija pokazali su se značajnim pozitivnim prediktorima razine medijske kompetencije, dok se ostale varijable nisu pokazale značajnim prediktorima razine medijske kompetencije.

U Tablici 3 s povezanostima među varijablama može se vidjeti kako su primjena medija u nastavnom procesu i oblikovanje pozitivnog imidža putem medija značajno pozitivno povezani s razinom medijskih kompetencija, dok korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima i razina medijskih kompetencija nisu značajno povezani. Hipoteza – Medijski kompetentni stručni suradnici knjižničari kreatori su pozitivnog imidža putem medija – potvrđena je, dok hipoteza – Medijski kompetentni stručni suradnici knjižničari koriste IKT za pristup medijskim sadržajima – nije potvrđena jer se korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima nije pokazala značajnim prediktorom razini medijskih kompetencija, a ni razina medijske kompetencije nije se pokazala

značajnim prediktorom za korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima, iako se u korelacijskoj analizi pokazalo kako su pozitivno značajno povezane, no riječ je o nižoj korelaciji među navedenim varijablama.

Učinkovitost komunikacije putem medija

Tablica 4. Rezultati regresijske analize s korištenjem IKT-a za pristup medijskim sadržajima kao kriterijem

Korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima	
Prediktori	beta (β)
Dob	-0,14
Radno iskustvo	0,21
Radno mjesto	0,06
Stručno usavršavanje o medijskoj pismenosti	0,52*
Primjena medija u nastavnom procesu	0,05
Razina medijskih kompetencija	-0,03
Oblikovanje pozitivnog imidža putem medija	0,20*
R = .62	
R ² = .38	
F (8,102) = 7,844	
P < 0,00	

Stručno usavršavanje o medijskoj pismenosti i oblikovanje pozitivnog imidža putem medija pokazali su se značajnim pozitivnim prediktorima korištenju IKT-a za pristup medijskim sadržajima. Stoga se zaključuje da više ili češće stručno usavršavanje školskih knjižničara dovodi i do većeg korištenja IKT-a za pristup medijskim sadržajima.

Stručno usavršavanje o medijskoj pismenosti

Tablica 5. Rezultati regresijske analize sa stručnim usavršavanjem o medijskoj pismenosti kao kriterijem

Stručno usavršavanje o medijskoj pismenosti	
Prediktori	beta (β)
Dob	0,02
Radno iskustvo	-0,16
Radno mjesto	-0,15*
Korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima	0,43*
Primjena medija u nastavnom procesu	0,28*
Razina medijskih kompetencija	0,09
Oblikovanje pozitivnog imidža putem medija	0,03
R =.69	
R ² =.48	
F (8,102) = 11,839	
P<0,00	

Korištenje IKT-a za pristup medijskim sadržajima i primjena medija u nastavnom procesu pokazali su se značajnim pozitivnim prediktorima stručnog usavršavanja o medijskoj pismenosti, dok se radno mjesto pokazalo značajnim negativnim prediktorom stručnog usavršavanja o medijskoj pismenosti.

Tablica 6. Testiranje značajnosti razlika u stručnom usavršavanju o medijskoj pismenosti s obzirom na radno mjesto: rezultati jednosmjernih ANOVA-testova, analiza varijance

	M		T	df	p
	urbana sredina	ruralna sredina			
stručno usavršavanje o medijskoj pismenosti	4,1	3,8	2,488	109	0,014*

Provedbom ANOVA-testova utvrđena je statistički značajna razlika u procjeni stručnog usavršavanja o medijskoj pismenosti s obzirom na radno mjesto školskih knjižničara što potvrđuje postavljenu hipotezu. S obzirom na rezultate može se zaključiti da školski knjižničari u urbanim sredinama stručno usavršavanje o medijskoj pismenosti procjenjuju važnijim.

9. Zaključak

Ovim istraživanjem namjera je stvoriti podlogu za daljnja istraživanja odgovarajući u prvom redu na značaj medijskih kompetencija školskih knjižničara. Istraživanje je odgovorilo i na pitanje korištenja IKT-a za pristup medijskim sadržajima, stručnog usavršavanja o medijskoj pismenosti i pitanje oblikovanja pozitivnog imidža putem medija.

Slijedom navedenog, deskriptivnom analizom iznadprosječna razina korištenja IKT-a za pristup medijima. Isto tako, sudjelovanje učenika i stručnih suradnika knjižničara u programima lokalne ili nacionalne televizije, radijskih emisija te društvenih mreža pokazalo se iznadprosječno značajnim za kreiranje pozitivnog imidža škole. Daljnjim su istraživanjem potvrđene hipoteze da medijski kompetentniji stručni suradnici knjižničari utječu na kreiranje pozitivnog imidža u odgojno-obrazovnom sustavu. Zaključilo se da više ili češće stručno usavršavanje školskih knjižničara dovodi i do većeg korištenja IKT-a za pristup medijskim sadržajima. Za kreiranje pozitivnog imidža odgojno-obrazovnog sustava, a samim time i ustanove, kao i osobnog imidža struke pokazala se izrazito važnom komunikacija putem portala, internetskih stranica škole, radijskih i televizijskih emisija jer je na taj način javnosti omogućen jasan pogled na djelatnost istih.

Stručni suradnici knjižničari, prema ovom istraživanju, (p)ostaju kvalitetna podrška u provođenju nastavnog procesa i dodatnih kurikuluskih sastavnica, kao i nadolazeće Cjelovite kurikularne reforme i to ponajviše u provođenju Nacionalnog kurikuluma nastavnog predmeta Hrvatski jezik i

međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije. Osobito je važno imati kvalitetne stručne suradnike u provođenju domene Kultura i mediji unutar Nacionalnog kurikulum predmeta Hrvatski jezik koja, između ostalog, obuhvaća i stvaranje medijskih poruka i kritički odnos prema medijskim porukama, razumijevanje utjecaja medija na društvo i pojedinca³³. Domena Istraživanja i kritičkog vrednovanja unutar međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije obuhvaća razvoj informacijske i medijske pismenosti u digitalnom okružju prožetim kritičkim mišljenjem i rješavanjem problema³⁴ te je i ovdje neophodna stručna pomoć kompetentnih informacijskih stručnjaka.

U konačnici, može se zaključiti kako ovakvo istraživanje može odrediti nove smjerove za buduća znanstvena istraživanja na istu temu. Istraživanja koja bi svakako imala veliku vrijednost i mogućnost primjene u praksi jer bi potaknula daljnja ispitivanja medijskih kompetencija u smjeru analiziranja kritičkog vrednovanja poruka koje se odašilju putem medija. Na taj bi se način produbile spoznaje o medijskoj kompetenciji odgojno-obrazovnih radnika te učvrstio konstrukt pojma medijske kompetencije u obrazovnom sustavu Republike Hrvatske.

Literatura

- Čerepinko, Darijo, *Komunikologija: kratki pregled najvažnijih teorija, pojmova i principa*, Veleučilište u Varaždinu, Varaždin, 2012.
- Čizmar, Žarko; Obrenović, Nenad, *Medijska pismenost u Hrvatskoj: istraživanje u sklopu projekta Media Literacy for 21st Century*, Telecentar, Zagreb, 2013. [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: http://telecentar.com.hr/wp-content/uploads/2017/01/istrazivanje_mp.pdf
- Erjavec, Karmen; Zgrabljic-Rotar, Nada, *Odgoj za medije u školama u svijetu Hrvatski model medijskog odgoja*, u: *Medijska istraživanja*, br. 1, 2000 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na <https://hrcak.srce.hr/23377>
- Fang, Irving E., *History of Mass Communication Six Information Revolutions*, Focal Press, Boston, Oxford, Johannesburg, Melbourne, New Delhi, Singapore, 1997 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://mushtaqsehrish.files.wordpress.com/2015/02/sixrevolutions.pdf>
- *Glasnik Ministarstva prosvjete i športa*, Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske, Zagreb, 1996.

³³ Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik: prijedlog. Nav. dj., str. 6.

³⁴ Nacionalni kurikulum međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije: prijedlog, str. 7 [citirano: 22. 4. 2018]. Dostupno na: https://mzo.hr/sites/default/files/migrated/poraba_ikt_nakon_strucne_rasprave.pdf

- Lasić-Lazić, Jadranka; Špiranec, Sonja; Banek-Zorica, Mihaela, *Izgubljeni u novim obrazovnim okruženjima – pronađeni u informacijskom opismenjavanju*, u: *Medijska istraživanja*, br. 1, 2012 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=127116
- Lau, Jesus; Cortes, Jesus, *Information Skills: Conceptual Convergence between Information and Communication Sciences*, u: *Comunicar Journal*, br. 32, 2009 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://www.revistacomunicar.com/verpdf.php?numero=32&articulo=32-2009-06&idioma=en>
- Livazović, Goran, *Dimenzije odnosa medijske i socijalne kompetencije*, u: *Pedagogijska istraživanja*, br. 2, 2010 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/118088>
- Maksimović, Jelena; Petrović, Jelena; Osmanović, Jelena, *Medijske kompetencije školskih pedagoga u suzbijanju vršnjačkog nasilja*, u: *In medias res: časopis filozofije medija*, br. 6, 2015 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/file/223367>
- Miliša, Zlatko; Milačić, Višnja, *Uloga medija u kreiranju slobodnog vremena mladih*, u: *Riječki teološki časopis*, br. 2, 2010 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/121846>
- Miliša, Zlatko; Šaravanja, Marija, *Analiza medijskih sadržaja u čitankama za osnovne škole*, u: *Medianali*, br. 9, 2011 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/77880>
- Miliša, Zlatko; Tolić, Mirela, *Određenje medijske pedagogije s komunikacijskog aspekta*, u: *MediAnali*, br. 4, 2008 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <http://hrcak.srce.hr/39350>
- *Nacionalni kurikulum međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije: prijedlog* [citirano: 22. 4. 2018]. Dostupno na: https://mzo.hr/sites/default/files/migrated/uporaba_ikt_nakon_strucne_raspave.pdf
- *Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik: prijedlog* [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno na: http://mzos.hr/datoteke/1-Predmetni_kurikulum-Hrvatski_jezik.pdf
- *Nastavni plan i program za osnovnu školu*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Zagreb, 2006.
- Papić, Anita; Jakopec, Tomislav; Mičunović, Milijana, *Informacijske revolucije i širenje komunikacijskih kanala: osvrt na divergenciju i/ili konvergenciju medija*, u: *Libellarium*, br. 1, 2011 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <http://hrcak.srce.hr/92395>

- Peruško, Zrinjka, *Uvod u medije*, Naklada Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo, Zagreb, 2011.
- Rodek, Stjepan, *Novi mediji i učinkovitost učenja i nastave*, u: *Školski vjesnik*, br. 1–2, 2007 [citirano: 2. 4. 2018]. Dostupno i na: <https://hrcak.srce.hr/82651>
- Skoko, Božo, *Hrvatska – identitet, image i promocija*, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
- Stanić, Ivana, *Uloga ravnatelja u stvaranju imidža na primjeru Republike Hrvatske i Republike Makedonije*, doktorska disertacija, I. Stanić, Osijek, 2017.
- *Standard za školske knjižnice*, u: *Narodne novine* 34/2000 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2000_03_34_698.html
- *Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije*, u: *Narodne novine* 124/2014 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_124_2364.html
- Tolić, Mirela, *Medijska kompetencija kao prevencija pri sprječavanju medijske manipulacije u osnovnim školama*, u: *MediAnali*, br. 6, 2009 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: <http://hrcak.srce.hr/44549>
- Zgrabljic-Rotar, Nada, *Mediji – medijska pismenost, medijski sadržaji i medijski utjecaji*, u: Nada Zgrabljic-Rotar, (Ur.), *Medijska pismenost i civilno društvo*, Mediacentar, Sarajevo, 2005 [citirano: 15. 4. 2018]. Dostupno i na: http://www.media.ba/mcsonline/files/shared/medijska_pismenost_rotar.pdf

Ivana STANIĆ
Izabela MLINAREVI
Ana GLOBOČNIK-ŽUNAC

SIGNIFICANCE OF MEDIA COMPETENCES AS GUIDELINES FOR ACHIEVING RECOGNITION

By studying media competences in the education system, their role in the work of librarians is also noted. Thanks to the use of ICT in the education system and communication with the target audiences, work and the visibility of professional librarian associates give a new dimension to the image as an increasingly important component in the education system. The research carried out in this paper will further improve the understanding of the importance of media competences, which confirm professional librarian associates as media-competent employees, who, besides being information specialists, also show the above-average competences in using the media for improving the teaching process and creating a positive image. The paper aims to provide an additional insight into the issue of how to enable further improvements of the system whose change has already commenced through the introduction of curricular reform.

Key words: information and communication technology, image, media, media competence, professional librarian associates